

Putukad ja seened puude kallal

Kui kiire istutamine möödus, on paras aeg korraks hinge tõmmata ja vaadata, kuidas mets talve üle elas ja suvele vastu läheb.

KAAREL
ARUSTE,
metsapatoloog

Talv oli soe, korralikku talvepakast polnudki. Seega külm talvituvatele putukkahjuritele viga ei teinud. Selle kohta, kuidas on lood putukkahjurite looduslike vaenlastega (rööv- ja parasiitputukad jt), kahjuks põhjalikke andmeid pole, kuna uurijaid ja rahavõimalusi on vähe. Seetõttu on pea võimatu täpselt ette öelda, kui ulatuslikuks võiksid metsades tänavu kujuneda putukkahjurite kahjustused.

Peale putukate on puudel veel hulk võimalikke kahjustajaid, tuntuimad neist on seenhaigused, ulukid ja ekstruemsed ilmaolud (nt põud). Sageli mõjuvad need tegurid koos. Näiteks kuuse-kooreüraski tugeva rüüste eelduseks ongi tuuleheide ja -murd), põua ja seenhaiguste (juurepess, külmaseen) tegevus.

MÄNNIKÄRSAKAD LIIKVEL

Ülevaatus võiks alustada tänavu istutatud okaspuukultuuridest. Värskele okaspuulangile rajatud metsakultuuri ohustavad männikärsakad, kes ühtviisi nii männi- kui ka kuusekoort närivad ja puukesed kergesti hukule viivad.

Männikärsakas on umbes 1 cm pikkune kõvakooreline mardikas, kelle võib leida istutatud puukese tüveosalt. Seda muidugi juhul, kui kärsakas puukese liigutamise maha pole pudenenud. Kärsakakahjustuse oht kestab pea kogu suve.

Kui taimi ei ole juba enne istutamist töödeldud Fastaci või Decise 1,5% lahu-

sega, saab hea tulemuse ka taimi samade lahustega pritsides (kuiva ilmaga!). Kuna pritsimise mõju kestab vaid ühe kasvuperioodi, tuleb seda samade preparaatidega ka järgmisel ja vahel isegi kolmandal kevadel korrata.

Eelmistel aastatel rajatud männikultuuride ülevaatusel võib metsaomaniku esmapilgul kohutada männiokaste punakaskollane või roostekollane värvus. Siis on tegu seenhaiguste (männipudetõbi jt) puhanguga, mis ilmneb eriti intensiivselt kuivemates kasvukohtades. Kuna praegu on õnneks männitaimedel enamasti näha noori puhetunud punge, pole paanikaks põhjust.

Samalaadne kahjustus ilmneb ka kuivemates kasvukohtades kasvavates männinoorendikes, kus sageli on puudele alles jäänud vaid ühe aasta okkad. Selliste männikultuuride või -noorendike ilme muutub tunduvalt paremaks, kui tänavune männikasv on täielikult välja arenenud.

KAAREL ARUSTE

Kuivades kasvukohtades kasvavatel männidel on sageli alles vaid ühe aasta okkad.

Üraski võit kuuse üle

- Kõigepealt nõrgestab kuuske tugev põud või kuusejuurte vigastamine metsa kokkuveol.
- Nõrgestatud kuuse juurtele asuvad juurepess või külmaseen, kes omakorda puu loomulikku vastupanuvõimet vähendavad.
- Eelnevalt nõrgestatud kuuske ründavad kuuse-kooreüraskid, kelle tegevus puu lõplikult hukule viib.

KUIVAVAD KUUSED

Küllaltki halvas olukorras on kuivemates kasvukohtades (kastikuloo, sinilille jt kasvukohatüübid) kasvavad kuusikud – kuivanud kuusegruppe näeb seal pea kõikjal.

Suure tõuke kuusikute tervise halvemisele andis 2006. aasta erakordne põud, mis soodustas mitme üraskiliigi rüüsteid. Ilmekaks näiteks selle põua tagajärjedest olid 2007. aasta algul tekkinud puud, mille ladvapoolne osa oli kuivanud ja alumine osa veel roheline. Selliseid poolkuivanud kuuski näeb meie metsades rohkesti praegugi. Varem oli selline nähtus haruldane. Oma varasemast tööpraktikast tean vaid ühte analoogi.

LIIGA PALJU ULUKEID

Kõige suurem probleem metsakasvatatele on siiski ulatuslikud ulukikahjustused. Erand ei ole kahjuks ka tänavune aasta. Pöder, metskits ning piirkonniti ka kobras on toonud metsaomanike muret ja vaeva. Sageli söövad metskitsed metsakultuurid ära pea 100%. Tean mitut omanikku, kes kitsede ulatusliku ja järjepideva kahjustuse tõttu on kaotanud üldse lootuse metsa uuendada.

Pakutavad tõrjepreparaadid, -meetodid ja -vahendid annavad väiksematel pindadel ulukite normaalse arvukuse puhul küll tulemusi, kuid suurematel metsaaladel ulukite kõrge arvukuse korral need probleemi ei lahenda.

Eelkõige on vaja arvukust ikkagi kütimisega reguleerida. Ka metsaomanikud ise peaksid olema aktiivsemad nii oma metsa ulukikahjustusi hinnates kui ka kahjustustest metsaspetsialistidele (keskkonnateenistusele) teatades.